

Выявлены перспективы развития кредитных союзов на рынке финансовых услуг Украины и предложены направления дальнейшего развития системы кредитной кооперации.

Кредитные союзы, кредитная кооперация, рынок финансовых услуг, небанковское финансовое посредничество, банки, кредитование.

I considered the dynamics of the development of the credit unions, found the prospects for their activities in the financial services market in Ukraine and suggested areas for further development.

Credit unions, credit cooperatives, financial services market, non-bank financial intermediation, banks, credit.

УДК 631.115.13:711.437

РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ОБСЛУГОВУЮЧИХ КООПЕРАТИВІВ В УКРАЇНІ

І. П. Кудінова, кандидат економічних наук

Розкрито роль сільськогосподарської обслуговуючої кооперації. Обґрунтовано доцільність створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, надано рекомендації щодо напрямів їх розвитку.

Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив, дорадча служба, сільське господарство, продовольча безпека.

Ефективне сільськогосподарське виробництво є основою забезпечення продовольчої безпеки держави, задоволення населення країни високоякісними продуктами харчування в достатній кількості та різного асортименту. Нинішня аграрна структура, за якої збільшується концентрація земель агрохолдингів, що спеціалізуються на вирощуванні високорентабельних і монокультур переважно зернової та олійної груп, а виробництвом трудомісткої плодоовочевої та м'ясо-молочної продукції займаються дрібні особисті селянські господарства та фермери, є незбалансованою.

Створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в Україні необхідно розглядати як реальну можливість побудови нової моделі сільського господарства, яка дозволить використовувати переваги великого товарного виробництва і враховувати інтереси сільських товаровиробників, сприяючи відродженню селянина як господаря виробництва, реального власника засобів виробництва і виробленої ним продукції.

© І. П. Кудінова, 2014

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню сільськогосподарської обслуговуючої кооперації присвячені праці М. П. Гриценка, В. В. Зіновчука, М. Й. Маліка, Л. В. Молдаван, Р. Я. Корінця, П. Т. Саблука та інших.

Мета дослідження – обґрунтувати важливість розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в Україні.

Виклад основного матеріалу. В Україні 4,3 млн особистих селянських і понад 40 тис. фермерських господарств. Використовуючи понад 6,6 млн га земельних угідь, вони виробляють близько 60% валової сільськогосподарської продукції. Із загальної кількості 42% особистих селянських господарств мають у своєму користуванні понад 5 га земельних угідь. Зайнятість у цих господарствах для більшості їх членів є чи не єдиним джерелом сімейних доходів.

Спільний збут виробленої продукції через сільськогосподарські кооперативи дає можливість формувати великі товарні партії картоплі, фруктів, овочів, худоби тощо і продавати їх безпосередньо супермаркетам, переробним підприємствам та іншим оптовим покупцям, що дозволяє збільшити виручку на 20–30%. Якщо кооператив закуповує для своїх членів оптові партії добрив, насіння, пального та інших засобів виробництва, то оптові ціни завжди будуть нижчими порівняно з цінами індивідуальних закупівель. Завдяки кооперативам зі спільного використання високопродуктивної сільськогосподарської техніки фермери не тільки можуть одержати доступ до неї, але мають можливість зменшувати індивідуальні витрати на закупівлю технічних засобів, залучати до виконання робіт професійних механізаторів тощо. Отже, сільськогосподарська обслуговуюча кооперація для селян – це шлях зберегти власне господарство і, водночас, можливість користуватися вигодами укрупненого підприємства.

Зазначимо, що формування кооперативного сегмента аграрного ринку стримується недосконалістю законодавства, слабкою матеріальною базою, відсутністю кваліфікованих кадрів – організаторів кооперативного руху, недостатньою обізнаністю селян у перевагах об'єднання зусиль на умовах кооперації для подальшого розвитку і відсутністю належної державної підтримки.

Як наслідок, в Україні надто повільно створюються сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, а в окремих регіонах вони припинили свою діяльність. Так, станом на 1.01.2014 р. налічується 953 сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів (СОК). Фахівці визнають, що для України це надто низький показник. І при цьому додають: з-поміж них працюючі лише 618. Решта ж – близько третини — досі не можуть розгорнути свою діяльність.

Водночас, країни – члени ЄС, через сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи реалізують 70% продукції, Сполучені Штати Америки, Канада – 60% та інші таким чином розв'язали проблему збуту продукції, вирощеної фермерами, шляхом підтримки створення ними прозорої постачальницької, заготівельно-збутової інфраструктури на

засадах кооперації та її інтеграції з торгівлею, підприємствами харчової і переробної промисловості.

Вирішення зазначеного питання в Україні можливе за умови державної підтримки розвитку мережі сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів як важливого чинника підвищення конкурентоспроможності особистих селянських і фермерських господарств та фізичних осіб – сільськогосподарських товаровиробників, поліпшення їх соціально-економічного стану, розширення сфери їх самозайнятості й підвищення рівня та якості життя сільського населення в цілому.

Основними проблемами, які стримують розвиток кооперації в сільській місцевості, є:

- неврегульованість чинного законодавства у сфері сільськогосподарської обслуговуючої кооперації, зокрема, невідповідність Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію» нормам Цивільного і Господарського кодексів України та Закону України «Про кооперацію», що на практиці призводить до значних непорозумінь і створює додаткові перешкоди на шляху формування та розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів;

- неврегульованість податкового статусу сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів відповідно до специфічної економічної природи їхньої діяльності. Зокрема, не вирішено остаточно статус сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу як неприбуткової організації.

Зазначимо, що одним зі стримуючих факторів створення обслуговуючих кооперативів є недостатня обізнаність сільського населення з перевагами кооперування. Організація інформаційно-роз'яснювальної та просвітницької роботи серед селян за участю місцевих органів самоврядування, освітян допоможе подолати цей бар'єр, зробити їх вибір на користь кооперації свідомим.

Мета просвітницької роботи – відновити довіру селян до обслуговуючої кооперації, допомогти відродити давні українські кооперативні традиції, сформувати потужну сучасну кооперативну мережу в Україні та підвищити економічні й соціальні стандарти проживання людей на селі.

Також значну роль у становленні обслуговуючої кооперації на селі повинні відігравати дорадчі служби через організацію та проведення навчання сільського населення, популяризацію кооперативних переваг, консультацій та підтримки кооперативів на етапі створення та подальшої діяльності. Таким чином, дорадчі служби мали б стати для пересічного селянина своєрідним містком до ринкових умов господарювання.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Сільськогосподарська обслуговуюча кооперація сприяє підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва завдяки оптимізації витрат товаровиробників на придбання засобів виробництва, проведенню окремих технологічних операцій, здійсненню маркетингових досліджень, а також збільшенню прибутку від реалізації продукції; розширенню доступу сільськогосподарських товаровиробників, особливо особистих селянських і фермерських господарств, до агросервісних послуг; удосконаленню для

сільськогосподарських товаровиробників процесу реалізації продукції, більш ефективному використанню каналів збуту, досягненню міцних позицій на ринку, адаптації до ринкових умов, а також створенню додаткових робочих місць у сільській місцевості, поліпшенню соціального захисту сільського населення і підвищенню рівня життя на селі.

Список літератури

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://farmer.co.ua>
2. Малік М. Й. Кооперація та інтеграція в аграрній сфері економіки. Організаційно-економічна модернізація аграрної сфери : наукова доповідь / Малік М. Й., Лупенко Ю. О., Пулім В. А. ; за заг. ред. акад. НААН П. Т. Саблука. – К. : ННЦ ІАЕ, 2011. – 342 с. – Розд. 6, підрозд. 6.3. – С. 172–180.
3. Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи: формування і функціонування : методичні рекомендації / [Лупенко Ю. О., Малік М. Й., Гриценко М. П., Корінець Р. Я.]. – К. : ННЦ ІАЕ, 2012, 68 с.

Раскрыта роль сельскохозяйственной обслуживающей кооперации. Обоснована целесообразность создания сельскохозяйственных обслуживающих кооперативов, предоставлены рекомендации относительно направлений их развития.

Сельскохозяйственный обслуживающий кооператив, информационно-консультационная служба, сельское хозяйство, продовольственная безопасность.

The role of agricultural attendant cooperation is exposed. Grounded expedience of creation of agricultural attendant cooperative stores, it is given recommendation in relation to directions of their development.

Agricultural attendant cooperative store, deliberative service, agriculture, food safety.

УДК 338.48(477)

ОСОБЛИВОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ

І. П. Кудінова, кандидат економічних наук

Розглянуто особливості менеджменту сільського зеленого туризму. Виділено чинники управління сільським зеленим туризмом. Запропоновано специфічні стратегії, які дозволять збільшити позитивні економічні ефекти від організації відпочинку на сільських територіях нашого регіону.

© І. П. Кудінова, 2014